1 වන පරිච්ඡේදය

ආර්ථික සන්දර්භය

1.1 සමාලෝචනය

දිටිවා සුළි කුණාටුව හා මැදපෙරදිග ගැටුම් යන ද්විත්ව කම්පන හේතුවෙන් හටගත් බලශක්ති අර්බුදය මධ්‍යයේ ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථිකය ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව පිළිඹිබු කරන ලදී. අඛණ්ඩව කාර්තු දොළහක් මුළුල්ලේ ආර්ථිකය වර්ධනය වූ අතර පරිභෝජනය සහ ආයෝජනය වේගවත් වීම හේතුවෙන් 2026 වසරේ පළමු භාගයේ දී ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් සියයට 4.7 කින් ප්‍රසාරණය විය. ඉහළ යන ඉන්ධන මිල ගණන් හේතුවෙන් කොළඹ පාරිභෝගික මිල දර්ශකයේ (කොපාමිද., 2021=100) වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය වෙනස මඟින් මනිනු ලබන මතුපිට උද්ධමනය තනි ඉලක්කම් අගයක පැවතිය ද, වැඩි වීමේ ප්‍රවණතාවයක් පෙන්නුම් කළ අතර 2026 වසරේ සැප්තැම්බර් මාසයේදී සියයට 8.0 ක් විය. 2027 වසරේ දෙවන භාගයේ සිට උද්ධමනය සියයට 5 ට අඩු මට්ටමක පවතිනු ඇතැයි ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් අපේක්ෂා කෙරේ. 2026 වසරේ අගෝස්තු මස අවසාන වන විට දළ නිල සංචිත ප්‍රමාණය ඇ.ඩො. බිලියන 6.9 ක් දක්වා ඉහළ ගිය අතර, එය ආසන්න වශයෙන් මාස 3.0 ඉක්මවන ආනයන වියදමට සමාන වේ. වාහන ණය සහ සංස්ථාපිත ණය ලබා දීම සාමාන්‍ය තත්ත්වයට පත්වීම පිළිඹිබු කරමින් පෞද්ගලික අංශය වෙත ලබා දුන් ණය ප්‍රමාණය 2025 වසරේ පළමු මාස අට තුළ වාර්තා වූ සියයට 20.5 ක වර්ධනයට පසුව, 2026 වසරේ සියයට 24.5 කින් වර්ධනය විය. ආදායම් පරිපාලනය ශක්තිමත් වීම සහ ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් වේගවත් වීම පිළිඹිබු කරමින් 2025 වසරේ පළමු මාස අට තුළ රු. බිලියන 3,068 ක් වූ බදු ආදායම 2026 වසරේ සමාන කාලපරිච්ඡේදය තුළ රු. බිලියන 3,683 දක්වා සියයට 20.0 කින් වර්ධනය විය. මීට අමතරව, ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය බොහෝ දුරට අවසන් වී ඇත.

සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීකරණය සහ ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ හේතුවෙන් 2025 සහ 2026 වසරවල දී ප්‍රධාන ජාත්‍යන්තර දර්ශක ශ්‍රේණිගත කිරීම් සහ ගෝලීය ඇගයීම් කිහිපයක් ඔස්සේ ශ්‍රී ලංකාව සැලකිය යුතු ප්‍රගතියක් වාර්තා කර තිබේ.

ගෝලීය ශ්‍රේණිගත කිරීම්වල ප්‍රධාන වර්ධනයන්:

- **දූෂණ සංජානන දර්ශකය (2025/2026):** ‘ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටර්නැෂනල් ශ්‍රී ලංකා’ ආයතනය විසින් නිකුත් කරන ලද මෙම දර්ශකයට අනුව, ශ්‍රී ලංකාවේ ලකුණු සංඛ්‍යාව 100 න් 32 සිට 35 දක්වා ඉහළ ගොස් ඇති අතර, ඒ හරහා ගෝලීය ශ්‍රේණිගතකිරීම ස්ථාන 14 කින් ඉදිරියට එමින් 107 වැනි ස්ථානයට පත්ව ඇත.

- **ආයෝජක සබඳතා සහ ණය විනිවිදභාවය (2026):** ‘ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය ආයතනය’ විසින් සිදු කරන ලද ඇගයීමට අනුව, ආයෝජක සබඳතා වැඩිදියුණු කිරීමේ අංශයෙන් ඉහළම දස්කම් දැක්වූ රටවල් අතර ගෝලීය වශයෙන් 4 වැනි ස්ථානයටත්, ණය විනිවිදභාවය අතින් 5 වැනි ස්ථානයටත් ශ්‍රී ලංකාව පත්ව ඇත.

- **ජාත්‍යන්තර ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම (2026):** රාජ්‍ය මූල්‍ය ශේෂ සහ විදේශ සංචිත තත්ත්වය වර්ධනය වීම හේතුවෙන් ෆිච් ශ්‍රේණිගතකිරීම් ශ්‍රී ලංකාවේ දිගුකාලීන විදේශ මුදල් නිකුත්කරන්නන්ගේ පැහැරහැරීම් ශ්‍රේණිගතකිරීම ‘CCC+’ මට්ටමේ සිට ‘B-’ මට්ටම දක්වා ඉහළ නංවන ලදී.

- **සංචාරක හා සංචාරක කර්මාන්ත සංවර්ධන දර්ශකය (2026):** 2024 වසරට සාපේක්ෂව දර්ශක අගය සියයට 4.33 කින් ඉහළ යාමත් සමඟ ලෝක ආර්ථික සංසදය විසින් සංචාරක ආර්ථිකයන්ගෙන් වේගවත්ම දියුණුවක් පෙන්නුම් කළ රටවල් අතර ලෝකයේ 10 වන ස්ථානයට ශ්‍රී ලංකාව නම් කරන ලදී.

- **ගෝලීය සාම දර්ශකය (2026):** ශ්‍රී ලංකාව ස්ථාන 14 කින් ඉදිරියට පැමිණ ගෝලීය වශයෙන් 67 වන ස්ථානයට (2025 දී 97 වන ස්ථානයේ සිට) පත්වූ අතර, දකුණු ආසියාව තුළ දෙවන ස්ථානය හිමිකර ගන්නා ලදී.

ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ විස්තීරණ ණය පහසුකම් වැඩසටහන මගින් සහාය දක්වන ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩසටහන සඳහා රජය කැපවී සිටී. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල නියෝජනය කරනු ලබන කණ්ඩායමක් විසින් හත්වන සමාලෝචනය සහ 2026 වසරේ IV වන වගන්තිය යටතේ උපදේශන කටයුතු අවසන් කර, 2026 ඔක්තෝබර් මස 04 වන දින කාර්ය මණ්ඩල මට්ටමේ එකඟතාවයකට එළඹුණි. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ විධායක මණ්ඩලය විසින් සමාලෝචනය සඳහා අනුමැතිය ලබා දීමෙන් පසු